

вітчизняну культурну спадщину. Завдяки організації роботи видавництв по всій Україні, особливо у великих містах, у 1917-1921 рр. вийшли друком твори не лише знаних українських літераторів, а й нової генерації поетів, прозаїків, драматургів, а також кращі зразки зарубіжної літератури. Цей процес набув масовості з початку революційних подій в Україні весною 1917 р. і активно продовжувався в часи Української Центральної Ради, гетьманату П. Скоропадського та Директорії УНР, коли були закладені основи національного книговидавництва. Випущена у період Української революції література поступово забезпечувала школу, позашкільну освіту, потреби населення художньою та іншою літературою, що друкувалася рідною мовою. Завдяки напруженій організаційній, творчій роботі, спільним зусиллям державних діячів, видавців і літераторів у 1917-1921 рр. у громадському житті, суспільній свідомості народу та культурі міста утвердилося поняття «українська художня книга».

Список використаних джерел та літератури:

1. Ігнатієнко В. Українська книжка й преса в історичному розвитку / В. Ігнатієнко // Книга. – 1923. – №3. – С. 3-6.
2. Єфремов С. Голод на книжку / С. Єфремов // Книгарь. – 1917. – №2. – С. 52-54.
3. Гринівський Т. Державна підтримка друку як запорука українського національно-культурного відродження 1917-1920 рр.// Український інформаційний простір: Науковий журнал Інституту журналістики і міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв / Гол. редактор М. С. Тимошик. – Число 2. – К.: КНУКіМ, 2014. – 380 с.
4. Фідельман Б. До підсумків видавничої роботи на Україні за 15 років / Б. Фідельман // Рад. книгар. — 1932. — № 31. — С. 9–12.
5. Низовий М.А. Вступ до книгознавства: Навчальний посібник / М.А. Низовий. – К.: Кондор, 2009. 144 с.
6. Дорошенко Д. Українське письменство в 1917 році / Д. Дорошенко // Нова рада. – 1918. – 10 січня.
7. Ківшар Т. Український книжковий рух як історичне явище (1917-1923) / Т. Ківшар. – К.: Логос, 1996. – 344 с.
8. Сірополко С. Історія освіти в Україні / С. Сірополко. — К. : Наук. думка, 2001. — 912 с.
9. Ісаєвич Я. Д. Українське книговидання : витоки, розвиток, проблеми / Я. Д. Ісаєвич. — Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. — 520 с.
10. Дончик В. Історія української літератури ХХ ст. – К., 1993. – 509 с.

*Білавич Данута Ярославівна
завідувач наукового відділу
Музично-меморіального музею
Соломії Крушельницької у Львові
асистент кафедри історії України та етнокомуніації
НУ “Львівська політехніка”, м. Львів*

ВИСТАВКОВА РОБОТА І МУЗЕЙНА КОМУНІКАЦІЯ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗИЧНО-МЕМОРІАЛЬНОГО МУЗЕЮ СОЛОМІЇ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ У ЛЬВОВІ)

Важливим напрямком діяльності Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької є виставкова робота, яка є основною формою популяризації фондової колекції. Це пов'язано з особливостями фондової збірки музею, в якій поруч з архівом Соломії Крушельницької зберігаються матеріали, пов'язані з історією музичної культури Галичини. Впродовж двадцять семи років діяльності установи в Музичному салоні музею та в інших виставкових приміщеннях відбулося більше двохсот виставок.

Усі музейні виставки можна поділити на декілька груп. До першої відносяться презентативні виставки, виставки-цикли, які зазвичай організуються за межами музею. В

першу чергу, це виставки “На вершині світової слави”, які присвячені Соломії Крушельницькій та “Скарби Соломіїного Дому”, на яких експонуються матеріали фондової збірки Музею. Так, виставка “На вершині світової слави” відбулася в Меморіальному музеї Марії Заньковецької (м. Київ, 2009 р.), клубі “Лівий берег” (м. Львів, 2009 р.), Музеї книги і друкарства України (м. Київ, 2012 р.), в Будинку-музеї Дмитра Яворницького (м. Дніпро, 2016 р.), Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського (м. Коломия, 2017 р.). Виставка з циклу “Скарби Соломіїного Дому” була побудована в Музеї історії релігії (м. Львів, 1997 р., 2014 р.). До цієї групи можна також віднести виставки “Українські співаки на польських сценах” у Варшавському театральному музеї (2006 р.) та “Музична Франкіана” в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника (м. Івано-Франківськ, 2016 р.) і Тернопільському обласному краєзнавчому музеї (2016 р.).

Другий великий розділ музейних виставок – це виставки-персоналії, присвячені окремому митцю, які будуються на відзначення ювілейних дат. Для прикладу назвемо виставки “Соломія Крушельницька у вимірі часу” (2007 р.), “Відома й невідома Соломія Крушельницька” (2009 р.), “Соломія та Анна Крушельницькі – щедрість таланту” (2012 р.), “Королева сцени Ніна Тичинська” (2012 р.), “Спадщина Василя Барвінського” (2013 р.), “Відомий і невідомий Михайло Вербицький” (2015 р.), “Тернистий шлях музиканта-професіонала”, присвячена Д. Січинському (2015 р.), “Олександр Врабель – легенда оперної сцени” (2016 р.).

Третя група виставок – це власне тематичні виставки, які висвітлюють окремі події або явища: “Ретроспектива української незалежності” (2013 р.), “Львів: штрихи до музичного портрету” (2013 р.), “Музикальна кам’яниця” (2013 р.), “Музичні прочитання “Заповіту” Т. Шевченка” (2014 р.), “Українські музичні видавництва Галичини: 130 років історії” (2015 р.).

В даному дослідженні на прикладі першої групи простежимо рівні музейної комунікації, які виникають під час організації, побудови та експонування виставок.

Початковим етапом побудови виставки є налагодження контактів з колегами-партнерами. Проводиться обговорення концепції і формату, укладається відповідна документація, таким чином відбувається комунікація на професійному рівні. У процесі діяльності музею Соломії Крушельницької виробилося три моделі співпраці з партнерами у виставковій сфері. Найчастіше, детально вивчаючи експозиційні зали музею, який є приймаючою стороною, працівники музею Соломії Крушельницької самі розробляють тематико-експозиційний план виставки, “вписуючи” його в новий експозиційний простір, інтер’єри і обов’язково враховуючи профіль музею. Так, при розробці концепції виставки “На вершині світової слави” в Музеї книги і друкарства України, важливий акцент було зроблено на нотних виданнях з особистої бібліотеки С. Крушельницької, а також енциклопедіях, наукових публікаціях, які висвітлюють творчість видатної співачки.

Другою моделлю є спільна робота двох музеїв по розробці концепції і тематико-експозиційного плану. Для прикладу наведемо виставки Любка Колесса в домі Михайла Грушевського, яка відбулася в Державному меморіальному музеї М. Грушевського у Львові (2012 р.) та “На вершині світової слави” в Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського

Щодо третьої моделі співпраці, то маємо цікавий позитивний досвід, коли наукові співробітники Будинку-музею Д. Яворницького, попередньо отримавши консультації від працівників нашого музею та опрацювавши архів С. Крушельницької, самостійно збудували виставку на фондових матеріалах музею Соломії Крушельницької в Дніпропетровську. Безперечно, така співпраця сприяє професійному зростанню всіх учасників проекту.

Наступний рівень комунікації знаходиться у площині промоційних заходів перед відкриттям виставки, під час відкриття та впродовж усього періоду експонування: робота з мас-медіа, організація концертів, презентацій, лекцій, творчих зустрічей, перегляд кінофільмів з відповідної тематики. Усі ці заходи в комплексі створюють інформаційний простір навколо виставки, підсилюють інтерес до неї у потенційних відвідувачів, таким чином збільшуючи аудиторію. Під час зустрічей налагоджуються нові контакти і професійні знайомства, зароджуються ідеї майбутніх проектів, розширюється коло зацікавлених осіб.

Ще один рівень комунікації виникає тоді, коли відвідувач залишається наодинці з артефактами – найважливіший і найцінніший момент комунікації, заради якого і здійснювалася попередня робота з організації виставки. Переважно тематичні виставки будуються на основі колекційного фонду музею і відвідувачі дуже емоційно реагують на оригінальні фотографії, архівні документи, особисті речі видатних музичних діячів. Завдяки властивостям музейних предметів (інформативність, властивість віддзеркалювати дійсність, репрезентативність, експресивність, асоціативність) створюється особлива атмосфера присутності митця, а розуміння відвідувачами винятковості моменту посилюють ці відчуття. Дуже часто ознайомлення з тематичною виставкою стає поштовхом для подальших відвідин музею Соломі Крушельницької.

Отже, виставкова робота музеїв є важливою формою комунікації в музейному просторі, завдяки якій музей реалізує свою соціальну місію. Комунікація відбувається на різних рівнях, охоплює широкий інформаційний простір і тому є особливо ефективною для популяризації музею, налагодження нових контактів, збільшення кількості відвідувачів та здійснення нових музейних проєктів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Каталог тематичних виставок (1992-1996) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; упор. Д.Білавич; передм. Л.Яросевич. – Л., 1998. – 104 с., іл.
2. Каталог тематичних виставок (1997-2001) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; авт.. колектив: Г.Тихобаєва, І.Лужецька, Д.Білавич, М.Зубеляк, Р.Мисько-Пасічник; упор. Д.Білавич; передм. С.Павлишин. – Л.: Ліга-Прес, 2002. – 169 с., іл.
3. Каталог тематичних виставок (2002-2006) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; авт.. колектив: Г.Тихобаєва, І.Криворучка, Д.Білавич, М.Зубеляк, Р.Мисько-Пасічник, О.Кирик; упор. Д.Білавич; передм. Л.Кияновська. – Л.: “Апріорі”, 2006. – 184 с., іл.
4. Каталог тематичних виставок (2006-2011) / Муз.-мемор. Музей С.Крушельницької у Львові; авт.. колектив: Г.Тихобаєва, І.Криворучка, Д.Білавич, М.Зубеляк, Р.Мисько-Пасічник, О.Кирик, Г.Огорчак; упор. Д.Білавич; передм. Н.Бічуя. – Л.: ПП “Кварт”, 2011. – 204 с., іл.
5. Музей: менеджмент і освітня діяльність. – Львів, Літопис, 2009. – 224 с.
6. “Особливості виставкової роботи Музично-меморіального музею Соломі Крушельницької у Львові” / Збірник матеріалів Всеукраїнської конференції “Меморіальні музеї сьогодні: специфіка експозиційної, фондової та освітньої роботи” (упоряд. Р.Пасічник, Д.Білавич). Львів, 2015.
7. “Тематичні виставки в Музеї Соломі Крушельницької: на перетині науково-фондової, просвітницької та видавничої роботи” / Матеріали науково-практичної конференції “Музеї Львова: історія, колекції, люди” 24-25 жовтня 2013 р., Львівський історичний музей. Львів, 2015.

Бондарчук Дмитро Олегович

*аспірант Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки
dima.dmu@meta.ua*

**«МЕМОРІАЛ ВІЧНОЇ СЛАВИ» М. ЛУЦЬКА У КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ 2000-Х РОКІВ»**

Комплекс «Меморіал вічної слави» на сьогодні є пам'яткою національного значення. Постає на місці польського цвинтаря у 1977 році і візуально нагадує попередника помпезністю. Через 40 років по тому про комплекс дбають комунальні підрозділи міської ради, туди приходять люди у знакові дати. Це рекреація для містян і своєрідний транзит для студентів СНУ, зокрема істориків, адже кілька корпусів та гуртожитків розташовані в околицях.

Антикомунізм кінця ХХ ст. вплинув на пам'ятки радянської епохи в усій Україні. Міське середовище швидко почало шлях трансформації зовнішнього вигляду. Так луцький «меморіал» став місцем експерименту, де до старої монументалістики додавали нову – з виразно інакшим смисловим навантаженням.

На відміну від більшості пам'ятників Луцька, «меморіал» порівняно спокійно пережив «буремні 90-ті», а двотисячні стали його переломним акордом. У 2002 році вперше